

УДК 725.1:614.25]: 711.3 (477)

к.арх., доцент Кузьменко Т. Ю.,
tancho286@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1749-1128,

к.т.н., доцент Дмитренко А. Ю.,
metr5555@ukr.net, ORCID: 0000-0003-4757-5218,

Мілікова Н. В., forefront8@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5829-0165,
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ КЛІНІЧНИХ ЦЕНТРІВ ПЕРВИННОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ УКРАЇНИ

Запропоновано основні положення архітектурно-планувальної організації клінічних центрів первинної медичної допомоги в сільських поселеннях, розглянуто їх типи, акцентовано увагу на кооперування цих будівель з квартирами лікарів. Визначено їх як основний об'єкт медичного обслуговування в об'єднаних територіальних громадах.

Ключові слова: клінічний центр первинної медичної допомоги, об'єднана територіальна громада, фельдшерсько-акушерський пункт.

Постановка проблеми. Децентралізація, процеси формування самоврядування та медична реформа, що проходять в Україні, обумовили створення законодавчої бази для підвищення якості медичного обслуговування у сільській місцевості [3,4,8,9], що направлена на підтримку розвитку охорони здоров'я та залучення кваліфікованих фахівців до територіальних громад. Тому постала необхідність проектування нового типу будинків первинного медичного обслуговування, які включають кімнати для огляду пацієнтів, їх лікування, госпіталізації, а також житлові кімнати для лікарів, що обслуговують населений пункт.

Огляд останніх досліджень. Дослідження та проектування сучасних амбулаторій проведено в низці праць [1,7], узагальнення складу і структури закладів первинної медичної допомоги, рівнів медичного обслуговування району, склад приміщень сільських амбулаторій та ФАП провів Брідня Л. Ю. [2], передумови формування будинків охорони здоров'я з житлом для обслуговуючого персоналу у сільській місцевості України, а також їх приклади проведено в роботах [5,6].

Мета роботи – узагальнення сучасних тенденцій формування центрів первинної медичної допомоги в сільській місцевості, виявлення їх особливостей та обґрунтування підходів до їх удосконалення.

Основна частина. Сьогодні майже 72% діючих амбулаторій та фельдшерсько-акушерських пунктів (ФАП) функціонують існують без водопостачання, 82% не мають санвузлів. Тому, проектування й будівництво сучасних амбулаторій є надзвичайно важливим. У рамках реформи сільської медицини Мінрегіон розробив типові проекти сучасних медичних амбулаторій для створення спроможних мереж первинної медичної допомоги у сільській місцевості. Їх презентував заступник міністра регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ України Л. Парцхаладзе під час відеонаради з регіональними центрами розвитку місцевого самоврядування [3,8,11]. Нові проекти створені з метою відповідності сучасним умовам надання якісних медичних послуг. Мінрегіоном розроблено декілька типових проектів амбулаторій з житлом для лікаря та без нього, генеральні плани цих амбулаторій, а також посібник з усіма рекомендаціями з будівництва, інженерного обладнання, вимогами до внутрішнього оздоблення тощо (рис.1-3). Наказом Мінрегіону затверджено фінансування 512 проектів будівництва амбулаторій (АМ) на загальну суму 2,7 млрд. грн по всіх областях України. Зокрема, АМ (1-2 лікаря) без житла - 155 об'єктів на загальну суму 649,9 млн. грн; АМ (1-2 лікаря) з житлом - 152 об'єкти на загальну суму 873,0 млн. грн; АГ (3-4 лікаря) - 188 об'єктів на загальну суму 1 033,4 млн грн; ЦПМД (5-7 лікарів) - 17 об'єктів на загальну суму 124,8 млн. грн. [3].

Рис. 1. Приклади амбулаторії, запропоновано Мінрегіоном, 2017-2018 рр.[8].

Проведено аналіз генеральних планів ділянки амбулаторій і виявлено, що наявні розробки не зовсім відповідають нормативним вимогам [4], відповідно з якими площа забудови повинна бути не більше 15 % території, площа зелених насаджень не менше 60%. В наведеному прикладі площа забудови становить майже 36%, дуже мало озеленення, відсутній пандус для маломобільних груп населення. На нашу думку, доцільним було б передбачити варіант розміщення центру первинної медичної допомоги на більшій ділянці з виділенням відокремлених приквартирних ділянок для лікарів в розмірі 0.03- 0,06 м² з окремим входом. Такий підхід не тільки поліпшує житлові умови лікарів, а є додатковим стимулом для їх працевлаштування саме у селі.

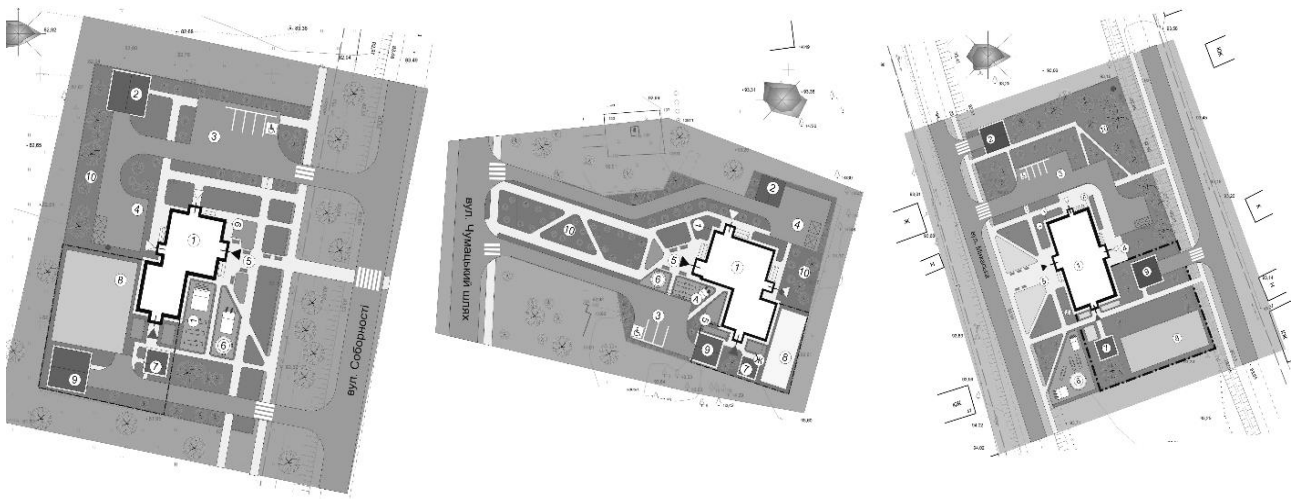

Рис. 4. Схеми генеральних пунктів первинної медичної допомоги в сільській місцевості, зліва направо: с.с. Оболонь Семенівського району, Пироги, Глобинського району, Веселий Поділ Семенівського району Полтавської області

Житловий блок для лікарів, що виділено темним кольором на плані (рис. 3), нагадує гуртожиток із приміщенням спільного користування (кухня-їдальня, об'єднана з вітальнею в загальному просторі), в якому не передбачено шлюз до приміщень санвузла і ванної, що не відповідає діючим санітарно-гігієнічним вимогам до житлових приміщень. З кухні-їдальні необхідно передбачити евакуаційний вихід. Таке планування нагадує пансіон для молодих подружніх пар без дітей і, безумовно, може розглядатися як тимчасове житло. Образне вирішення будівель лаконічне, судячи з публікацій в Інтернеті, обласними адміністраціями активно просуваються 1-2 проекти [3,8,11], тому ймовірно матимемо амбулаторії – близнюки в усіх поселеннях.

Приклади схем ділянок пунктів первинної допомоги в сільській місцевості Полтавської області подані на рис. 4, де запропоновано три типи амбулаторій для різних сіл у відмінній містобудівній ситуації, а також враховані недоліки архітектурно-планувального вирішення. Ділянки розміщено з відступом від дороги, що додає озеленення, передбачено зони накопичення та входні зони, виконано відповідний благоустрій, майданчики для дітей, мають господарські під'їзди, та розворотні майданчики. В усіх проектних вирішеннях передбачено повноцінні 4-кімнатні квартири з окремим входом та своєю ділянкою, на якій передбачено місце для городів. Будівлі вирішені як кооперовані та відповідають умовам села, що є актуальним на сьогодні. В амбулаторії передбачено більш розширений склад приміщень: палати денного стаціонару, ізолятор тощо. Архітектурно-планувальне вирішення будівель виконано в одному стилі, проте вони мають різне планування та вирішення ділянки, тому справляють позитивне враження.

Рис.5. Приклад пункту первинної медичної допомоги в с. Оболонь Семенівського району Полтавської області, загальний вигляд та план.

Висновок. Сьогодні узагальнення досвіду проектування центрів первинної медичної допомоги потребує надзвичайної уваги та подальшого дослідження. Як сучасна будівля медичного обслуговування вона повинна

зайняти своє місце у формуванні громадського простору сільського поселення - центру об'єднаної територіальної громади. Від розміру та ролі територіальної громади залежить і функціональне наповнення центрів первинної медичної допомоги. В сучасних реаліях на зміну типовим сільським амбулаторіям та фельдшерсько-акушерським пунктам приходять клінічні центри первинної медичної допомоги. Тому дуже важливо удосконалювати проектні вирішення цих об'єктів, залучаючи в т. ч. й експериментальні дипломні розробки, як концептуальні проекти.

Список використаної літератури

1. Архітектурна типологія громадських будинків і споруд: підручник / [Л.М. Ковальський, В.М. Лях, А.Ю. Дмитренко та ін.]; за заг. ред. д-ра арх., проф. Л. М. Ковальського, к.т.н., доц. А. Ю. Дмитренка. - Київ, 2018. - 484 с.
2. Брідня Л. Ю. Будівництво і реконструкція центрів первинної медичної допомоги в об'єднаних територіальних громадах України / Л. Ю. Брідня //Архітектурний вісник КНУБА. - 2018. - Вип. 14 - 15. - С. 582-592.
3. В Україні вже розпочато будівництво 38 нових сільських амбулаторій: [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/v-ukrayini-vzhe-rozpochato-budivnictvo-38-novih-silskih-ambulatorij-gennadij-zubko>.
4. Будинки і споруди. Заклади охорони здоров'я. ДБН В.2.2-2001. - К.: Мінрегіонбуд України, 2001. - 166 с. - (Державні будівельні норми України).
5. Закон України від 14 листопада 2017 року № 2206-VIII «Про підвищення доступності та якості медичного обслуговування у сільській місцевості»: Голос України: офіц. вид. від 30.12.2017 р. № 248.
6. Кочерягіна Н. В., Дмитренко А.Ю. Передумови формування будинків охорони здоров'я з житлом для обслуговуючого персоналу у сільській місцевості України. Тези 70-ї наук. конф. проф., викл., наук. працівників, аспірантів та студ. ун-ту. Т. 1. (Полтава, 23 квітня – 18 травня 2018 р.). - Полтава, 2018. - С. 91 - 92.
7. Кочерягіна Н. В., Дмитренко А. Ю. Сучасні тенденції проектування та приклади архітектурно-планувального вирішення медичних амбулаторій в сільській місцевості України. Матеріали III Міжн. наук.-практ. конф. «Архітектура: Естетика+Екологія+Економіка = Architecture: Aesthetic + Ecology + Economics» (2-3 жовтня 2018 р., м. Полтава). - Полтава, 2018. - С. 102 -103.
8. Мінрегіон розробив типові проекти будівництва сучасних медамбулаторій у сільській місцевості: [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/news/8570> (дата звернення: 27.03.2018).
9. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 29 липня 2016 року № 801 Про затвердження положення про центр первинної медичної (медико-

санітарної) допомоги та положень про його підрозділи: [Електронний ресурс] Режим доступу: [http:// zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1167-16](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1167-16).

10. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України/ Відомості Верховної Ради (ВВР). Київ, 2015, № 13. 91 с.

11. У Полтаві розповіли, якою буде реформована медицина на селі: [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://kolo.news/category/suspilstvo/6411> (02 грудня, 2018 р.).

Кузьменко Т. Ю., Дмитренко А. Ю., Мілікова Н. В.,
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кордатука

АРХИТЕКТУРНО-ПЛАНИРОВОЧНАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ КЛИНИЧЕСКИХ ЦЕНТРОВ ПЕРВИЧНОЙ МЕДИЦИНСКОЙ ПОМОЩИ В СЕЛЬСКОЙ МЕСТНОСТИ УКРАИНЫ

Предложены основные положения архитектурно-планировочной организации клинических центров первичной медицинской помощи в сельских поселениях, рассмотрены их типы, акцентировано внимание на кооперирование этих зданий с квартирами врачей. Определено эти здания как основной объект медицинского обслуживания в объединенных территориальных громадах.

Ключевые слова: клинический центр первичной медицинской помощи, объединенная территориальная громада, фельдшерско-акушерский пункт.

Kuzmenko T., Dmytrenko A., Milikova N.,
Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University

ARCHITECTURAL AND PLANNING ORGANIZATION OF CLINICAL CENTERS OF PRIMARY MEDICAL AID IN THE AGRICULTURAL LOCATION OF UKRAINE

The main provisions of the architectural and planning organization of clinical centers of primary medical care in rural settlements are offered, their types are considered, attention is focused on the co-operation of these buildings with apartment doctors. They are identified as the main object of medical care in the united territorial communities.

Key words: clinical center of primary health care, united territorial community, paramedic and obstetric station.